

УДК 342.53

ДОРОГИХ С.О., здобувач наукового ступеня кандидата наук,
старший науковий співробітник
НДІ інформатики і права НАПрН України

ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПАРЛАМЕНТУ У СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА

Анотація. Розглядається питання використання соціальних медіа у інформаційній діяльності парламенту.

Ключові слова: електронний парламент, парламент, соціальні мережі, соціальні медіа, інформаційна діяльність.

Аннотация. Рассматривается вопрос использования социальных медиа в информационной деятельности парламента.

Ключевые слова: электронный парламент, парламент, социальные сети, социальные медиа, информационная деятельность.

Summary. The article considers the question of social media in the information activities of Parliament.

Keyword: electronic parliament, parliament, social networks, social media, information activities.

Постановка проблеми. Сучасною тенденцією розвитку інформаційної діяльності законодавчої гілки влади є її еволюція від інформаційного забезпечення законотворчого процесу до реалізації інформаційної діяльності парламенту як окремої важливої функції по забезпеченню громадян публічною інформацією та їх залучення до законотворчого процесу, що здійснюється завдяки широкому залученню інформаційно-комунікаційних технологій.

Загальні питання інформатизації законотворчої діяльності та доступу громадян до публічної інформації розглянуті у роботах В.М. Брижко, Л.Є. Горьового, Т.Г. Дрогаль, І.О. Здзєби, Р.А. Калюжного, О.Л. Копиленка, Д.В. Ланде, А.І. Марущака, В.М. Фурашева, М.Я. Швеця, І.В. Шестипала та ін. Питання відкритості інформації щодо законотворчого процесу як складової демократичного розвитку суспільства розглядалося і О.П. Маруженко.

В той же час, інформаційна діяльність парламенту з використанням соціальних медіа не вивчена і фактично не впорядкована. Так, наприклад, Закон України “Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації” [1] розглядає інформаційну діяльність органів влади, у тому числі й Верховної Ради України, виключно через традиційні друковані видання, телебачення та радіомовлення.

Метою статті є визначення підходів щодо організації інформаційної діяльності парламенту за допомогою соціальних медіа.

Виклад основних положень. Інформаційна діяльність парламенту в умовах розвитку інформаційного суспільства полягає у активному донесенні інформації щодо діяльності як парламенту в якості органу державної влади, так і окремих його членів та фракцій.

У 2006 році Міжпарламентським союзом була розроблена Рамкова програма, яка визначає цілу низку парламентських цілей та цінностей. Серед них:

– *прозорість*: тобто, відкритість перед суспільством через різні засоби масової інформації (далі – ЗМІ), і прозорість у своїй діяльності;

– *доступність*: означає залучення громадськості, у тому числі об’єднань і рухів громадянського суспільства, в роботі парламенту.

Досягнення прозорості і доступності забезпечується різноманітними засобами, одним з яких є використання членами парламенту соціальних медіа. Також соціальні медіа може використовувати й сам парламент, через уповноважених фахівців інформаційних служб.

Реалізація спілкування у соціальних мережах може відбуватися як через використання вже існуючих соціальних медіа, так і через побудовані на базі парламентських веб-порталів площадки для спілкування з громадянами через надання можливості як комітетам і фракціям, так і окремим депутатам вести власні блоги, отримувати та надавати коментарі до них, брати участь у обговоренні діяльності парламенту (окремих комітетів, фракцій або депутатів), текстів законопроектів (е-консультування щодо законопроектів) та будь-яких інших важливих питань життя держави. Таке спілкування є корисним не тільки для суспільства, але й безпосередньо для самих депутатів, в разі якщо вони хочуть прислухатися до власних виборців.

Згідно дослідження “Світовий е-парламент: Звіт 2012” щодо стану використання інформаційно-комунікаційних технологій, підготовленого Глобальним центром з питань ІККТ у парламенті, 66 % членів парламенту використовує або планує використовувати соціальні медіа на зразок Facebook [2].

Відзначимо, що важливість побудови зворотного зв'язку в системі державного управління і системі проходження інформації у структурах державної влади визначалась відомими вітчизняними фахівцями ще у 1990-х роках [3; 4]. Враховуючи зростаючі інформаційні потоки і швидкість інформаційного обміну в інформаційному суспільстві, необхідно збільшувати швидкість зворотного зв'язку з громадськістю при прийнятті управлінських рішень та розробці законопроектів. Соціальні медіа надають для цього весь інструментарій.

Звернення громадян, громадських організацій і партій, думки провідних фахівців та науковців щодо практики застосування нормативно-правових актів повинні враховуватися для подальшого удосконалення вітчизняного законодавства і внесення змін до нього. Розуміючи це, окремі депутати та політичні партії та блоки почали постійно збільшувати свою присутність у соціальних мережах. Так, велика кількість з новообраних депутатів представлені у мережі Facebook.

Спрямованість на спілкування з громадянським суспільством через соціальні медіа демонструють всі політичні партії, які пройшли у Верховну Раду України під час позачергових виборів листопада 2014 року та визначають себе як сили, що підтримують орієнтацію на світові та європейські стандарти побудови демократичного суспільства (Блок Петра Порошенка, Народний фронт, Об'єднання “Самопоміч”, Радикальна партія Олега Ляшка, “Батьківщина”) представлені в соціальних мережах як окремими сторінками так і персональними сторінками лідерів партій.

Соціальні медіа, різні он-лайн-інструменти для створення і спільного використання контенту, створили нові можливості для законодавчих органів та членів парламенту. Вони надають нові способи спілкування і встановлення контактів з громадськістю, консультації по законодавству, забезпечують освітні ресурси і сприяють прозорості. В кінці 2012 року одна третина парламентів вже використовує соціальні медіа, а ще третина планували [2].

При цьому, якщо раніше окремі аспекти роботи парламенту могли не знайти відображення у традиційних ЗМІ, то сьогодні члени парламенту можуть створювати “твіті” і залишати коментарі у соціальних мережах безпосередньо під час розвитку подій. Громадськість може безпосередньо відслідковувати декілька точок зору і, в деяких випадках, безпосередньо спілкуючись з депутатами в режимі реального часу.

Громадськість все більше використовує ці набагато більш миттєві форми спілкування, і це розширює роль парламентів у наданні інформації про діяльність парламенту по цілому ряду цифрових каналів.

Соціальні медіа є новим і ефективним інструментом для парламентів, щоб встановити зв'язки з громадськістю, особливо з молоддю, але вони потребують специфічного ставлення і поєднання з іншими формами зв'язку.

Соціальні медіа не існують у вакуумі, і їх використання можливе за умови існуючих правил практики для спілкування і правильного застосування цифрових ЗМІ. Так в соціальних медіа можуть поширюватись думки, опозиційні до існуючої влади, можуть мати місце гострі суперечки, що накладає високу відповідальність на співробітників апаратів парламентів щодо розміщення інформації, дискутування та модерації.

Як вже зазначалося, соціальні медіа можуть використовувати як окремі члени парламенту, які спілкуються від свого імені, так і уповноваженні співробітники апарату. І якщо спілкування окремого депутата з громадянами не може бути якимось чином регламентовано чи обмежено (окрім загальних правил спілкування у кожній конкретній соціальній мережі), то цілі застосування соціальних медіа парламентом, як окремим державним органом (в разі такого застосування), мають бути чітко визначені і персонал апарату парламенту повинен добре усвідомлювати свою роль та відповідальність, розуміти, як соціальні медіа використовуються і управляються [5].

Використання соціальних медіа потребує певного планування, обрання стратегій та постійного аналізу аудиторії, яка спілкується.

Так використання соціальних медіа може відбуватися двома способами: поточне (повсякденне використання соціальних медіа) і використання під час проходження конкретних кампаній або подій (разове). Але в будь-якому разі використання соціальних медіа потребує чіткого планування, визначення очікуваного характеру взаємодії з громадськістю, хто є цільовою аудиторією, очікувані результати від спілкування, обсяги технічних та людських ресурсів, критерії успіху тощо.

Також взаємодія між парламентом і громадянами відбувається на двох рівнях. У короткостроковій перспективі, використання соціальних медіа може привести до розширення громадського обговорення та консультацій, привернути увагу до певної події чи явища, за рахунок чого можна поліпшити якість і актуальність законодавства та політики. У довгостроковій перспективі, парламент, який регулярно будує спілкування і взаємодію з громадськістю, будує у суспільстві довіру і до самого парламенту.

Інструменти і методи, які члени парламенту або співробітники апарату обирають у своїй інформаційній діяльності, будуть відрізнятися в залежності від поставлених цілей. Так, наприклад, Twitter підходить для популяризації публікацій та заходів. Соціальні мережі, такі як Facebook, наближають парламент ближче до громадськості і можуть спрямувати суспільний інтерес до найактуальніших проблем парламенту, а у подальшому й до постійного спільного обговорення важливих питань [5].

При роботі з соціальними медіа можуть бути використанні як вже існуючі мережі, так і побудовані окремі платформи на базі веб-сайту парламенту.

Значимо, що використання соціальних медіа не може бути самоціллю. Їх використання повинне укладатися у єдиний системний план інформаційної діяльності парламенту. Соціальні медіа мають використовуватися у комплексі з іншими інформаційно-комунікаційними технологіями, наприклад, з веб-кастингом (відео-трансляції пленарних засідань або засідань комітетів). Так, у цілій низці країн, де використовується веб-кастинг у парламенті, передбачені інструменти для швидкого розміщення відео у соціальних мережах.

Висновки.

Інформаційна діяльність парламенту в умовах розвитку інформаційного суспільства полягає у активному донесенні інформації щодо діяльності як парламенту в якості органу державної влади, так і окремих його членів та фракцій. Сучасний розвиток парламентаризму вимагає дотримання стандартів відкритості та прозорості, у тому числі за рахунок спілкування депутатів з громадськістю, залучення як фахового середовища, так і окремих громадян і громадських організацій до обговорення законопроектів.

У сучасному інформаційному суспільстві інформаційно-комунікаційні технології надають багато інструментів для комунікації з громадськістю, одним з яких є використання соціальних медіа.

Соціальні медіа надають широкі можливості для спілкування, вирішення питань прозорості парламенту та комунікації депутатів виборцями, проте накладають певні зобов'язання щодо етики комунікації у соціальних мережах. Особливо це стосується випадків, коли спілкування у соціальних мережах покладається на співробітників апарату парламенту.

Перспективи подальших досліджень знаходяться у напрямку підтримання прозорості та відкритості, полягають у визначенні механізмів аналізу та врахування побажань громадськості при розробці нормативно-правових актів, прийняття певних рекомендацій та правил залучення громадськості до законотворчості, встановлення стандартів висвітлення діяльності парламенту, розширення залучення інформаційно-комунікаційних технологій.

Використана література

1. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації : Закон України від 23.09.97 р. № 539/97-ВР. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Світовий е-парламент : Звіт 2012. – ООН ; Міжпарламентський союз. – (Підготовлений Глобальним центром з питань ІККТ у парламенті). – Режим доступу : http://pdp.org.ua/images/stories/materials/GLOBAL_E-parlament_Report_2012_ukr.pdf
3. Інформатизація законотворчої, нормотворчої, правозастосовної та правоосвітньої діяльності : посібник / [Горьовий Л.Є., Швець М.Я., Дрогаль Т.Г., Здзеба І.О., Мацкевич Я.С., Севастьянов В.Ф., Шестопа І.В.]. – К. : Парламентське видавництво, 1999. – 199 с.
4. Комп'ютеризована система інформаційно-аналітичного забезпечення законотворчої та правозастосовної діяльності : посібник / [Горьовий Л.Є., Швець М.Я., Дрогаль Т.Г., Здзеба І.О., Мацкевич Я.С., Севастьянов В.Ф., Шестопа І.В.]. – К. : Парламентське видавництво, 1998. – 149 с.
5. Williamson A. Social Media Guidelines for Parliaments / Inter-Parliamentary Union. – 2013. – 35 р.

~~~~~ * * * ~~~~~